

29. 10. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

§ 1801 OZ, aneb - potřebuje vůbec někdo adhezní smlouvy?

Název snad až mírně agresivní, nicméně, při jistém výkladu zákona, dovedeném ad absurdum, nikoli absurdní.

Rozsah použitelnosti zákonné materie adhezních smluv (§§ 1798-1801 OZ) na adresované subjekty je zcela nepochybně jednou z těch komplikovanějších, a obtížněji uchopitelných právních otázek, tím spíše ale překvapí, že ona komplikovanost a nečitelnost se váže ke zcela základním premisám zákona – nikoli tedy k nepodstatným, dílčím detailům, kdy problém je skryt, a argumentace jest založena na hluboce filosofické úvaze ...

Tak v první řadě, zákon vymezuje pouze jediný okruh smluv, u nichž lze mluvit o smlouvách, uzavřených adhezním způsobem.[\[1\]](#)

Jako tyto jsou zákonodárcem označeny smlouvy, kdy slabší strana vztahu nemá skutečnou možnost základní podmínky smlouvy ovlivnit (§ 1798/1); uvedené je pak ještě upřesněno (nikoli nadstaveno) tím, že případně užitý **smluvní formulář** lze apriori vnímat jako naplnění předpokladu adhezního způsobu uzavírání smluv, uvedené však představuje pouze **vyvratitelnou domněnku**.

Bezprostředně navazující ustanovení **§§ 1799 – 1800/1,2** pak definují **doložky**, použití kterých je, zřejmě výlučně jen v adhezních smlouvách, zapovězeno;[\[2\]](#) konečně **§ 1801** obsahuje **zákaz odchýlení se od materie**, obsažené v **§§ 1799-1800**.

A jsme u toho ...

Pokud totiž právě § 1798 – jako jediný – **stanoví předpoklady adhezity smluv**, a pokud současně, obě kogentní ust. § 1799 a 1800 na tento **pouze navazují** (užitá zákonná formulace neodpovídá tomu, že by je bylo lze aplikovat i separátně), jeví se jako legislativní (i hmotněprávní) nesmysl, že zákonodárce ponechává, defacto právě oné silnější straně, **svobodu a možnost celou zákonnou materii adhezních smluv zcela vyloučit ...**

Dle § 1801 je nepřípustné odchýlení se od / vyloučení právní úpravy, obsažené v §§ 1799 a 1800 zákona, tato ale dopadá pouze a jen na „adhezní smlouvy,“ a aby smlouvu bylo možno označit či považovat za uzavřenou adhezním způsobem, **je nezbytně nutno**, aby naplnila definici, obsaženou v **§ 1798**. Kruh se uzavírá ...

Jakmile totiž smluvně vyřadíme samotný § 1798, zákazy a omezení, plynoucí z §§ 1799 a

1800 zůstanou „viset v luftu,“ a v podstatě již nejdou uplatnit ...

(uplatní se jen na smlouvy, „uzavřené adhezním způsobem,“ pokud ale silnější strana do smlouvy protlačí **negaci § 1798** /čímžto zákonem daný parametr pro dovození adhezity smluv, a s ním i sama „smlouva adhezní“ padá/, dál už v podstatě není o čem ...).

Pravda ... kogentnost povahy zákonného ustanovení nemusí být vyjádřena toliko explicitně (příkl. onen § 1801 OZ, nebo výčtová metoda, užitá § 263/1 někdejšího Obch.Z.); s ohledem na celkový smysl dané části zákona, ale též příkladně na obsah jeho předlohy (§1379, a dále §1435 a násl. CCQ)[3] lze dovodit, že i ust. § 1798 - nebo přesněji zejména toto, kogentně myšleno bylo.

(pokud by totiž zákonodárce ust. § 1798 opravdu zamýšlel jako toliko dispozitivní, nechal by v zákoně **takovou díru**, že se zbytkem /§§ 1799-1800/ se už ani nemusel namáhat)

Při doplnění odkazu na § 1798 (do textu § 1801) by bylo vše naprosto jasné, čitelné, právně předvídatelné a čisté, pro smluvní strany (zejména pro tu silnější) pak nutně závazné a limitující.

Takto?

Jsme odkázáni na „**konstantní judikaturu**“ vyšších soudů, která než se zformuje ... (ne z každé problémové smlouvy vyplyne i faktický problém a soudní spor, ne vše je žalováno, ne vše, co je žalováno jest rozhodnuto dvouinstančně ... plus potřeba více než několika málo verdiktů /na sebe ještě vzájemně odkazujících/, aby šlo mluvit o skutečně „konstantním“ rozhodování, o které se pak lze nějakým způsobem opřít ...)

Jen autorovi tohoto textu je z jeho praxe známo několik případů, kde je silnější stranou vztahu **§ 1798 smluvně „vyloučen“** (dle právního názoru autora tento platně vyloučit nelze), bez ohledu na případnou nemožnost/neplatnost tohoto se ale obě strany cítí být takovýmto „ujednáním“ vázány (silnější strana předstírá, že to tak skutečně je, slabší strana kolikrát ani netuší, o co běží ...), takže podle něj jednájí ...

A podle tohoto jejich jednání vypadá i smluvní vztah jako celek, plus je tady neochota slabší strany případně věc řešit soudně, jelikož si nemůže být jista výsledkem (jelikož je právní laik).

Snad nebudu daleko od pravdy, když řeknu, že dotčené ust. zákona šlo rozhodně napsat i jinak.[4]

Pokud ust. § 1798 **nebylo** zamýšleno jako bez výjimky zavazující, je pro současné legislativní nastavení jistě dobrý důvod, pokud ale naopak toto ustanovení jako nevyloučitelné a nezměnitelné zamýšleno **bylo**, je zde pro adresáta normy ponechán poměrně solidní prostor pro právní nejistotu, a ne zrovna zaručený a jednolitý výklad ...

Jestliže zákon dává (implicitně) smluvním stranám možnost ustanovení § 1798 OZ, a tím i celou materii adhezních smluv obejít/vyloučit, lze se logicky dopracovat k závěru, že při agresivní/bezbřehé aplikaci této možnosti adhezní smlouvy ze smluvních vztahů v podstatě vymizí ... (s vyloučením § 1798 padají i jím nastavené předpoklady adhezity)

Výše nastíněný scénář je již od pohledu poněkud bizarní, nicméně, **doslovný výklad** zákonného textu, za užití elementární logiky, přesně tam někam adresáta normy nutně vede ...

Shrnutí

Samozřejmě ... Ustanovení § 1798 adhezní způsob uzavírání smluv pouze definuje - neukládá stranám práva či povinnosti, nelze se tak jistě s plnou vážností ani bavit o jeho kogentnosti či

dispozitivnosti směrem k adresátu ... (zákonodárce prostě říká, pokud je kontraktace vedena takovým a takovým způsobem, její výsledkem je adhezní smlouva, nic víc, nic méně ...)

Praktik, či jiná osoba, orientovaná v právu si vždy nějak pomůže (postačí oproštění se od pouze doslovného výkladu, a ani ne moc hluboké zamyšlení se nad podstatou a účelem normy), vycházejí ale z předpokladu, že zákon je psán primárně pro lidi,[5] troufám si říct, že minimálně otázka aplikačního dosahu § 1798 OZ, s odkazem na § 1801 OZ, pro tyto nijak zvlášť srozumitelnou asi nebude ...

JUDr. Martin Rimek,

advokát a externí doktorand na Katedře obč. práva PrF UK v Praze

tel: + 420 777 835 856

e-mail: martin.rimek@ak-rimek.cz

[1] Značně zjednodušený pojem adhezní smlouva neznamená „o čem,“ ale „jak“ ...

[2] § 1799 „Doložka ve smlouvě, **uzavřené adhezním způsobem** ...;“ § 1800/1 „Obsahuje-li smlouva **uzavřená adhezním způsobem** ...,“ § 1800/2 „Obsahuje-li smlouva **uzavřená adhezním způsobem** ...,“

[3] Civil Code of Québec

[4] Ve smyslu srozumitelněji, přehledněji.

[5] Ve smyslu „právní laiky“ – přičemž k těmto řadím i zástupy malých a středních podnikatelů, sice slušně orientovaných ve své oblasti, nicméně nutně zmatených dotčeným zákonným textem ...

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)

- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)